

Nr 60.

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 2, 3 och 6 §§ i förordningen den 19 november 1920 om byggnadsskatt; given Stockholms slott den 4 februari 1921.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 2, 3 och 6 §§ i förordningen den 19 november 1920 (nr 765) om byggnadsskatt.

GUSTAF.

H. S. Tamm.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 2, 3 och 6 §§ i förordningen den 19 november 1920 (nr 765) om byggnadsskatt.

Häri genom förordnas, att 2, 3 och 6 §§ i förordningen den 19 november 1920 om byggnadsskatt skola hava följande ändrade lydelse:

2 §.

Byggnadsskatt skall samtidigt men utan sammanblandning med den allmänna bevillningen påföras den, som ifrågavarande år är pliktig utgöra bevillning för bebyggd annan fastighet än jordbruksfastighet, och utgår med 20 öre för varje fulla 100 kronor av det vid 1918 års taxering åbyggnaden åsatta särskilda taxeringsvärde, minskat med 10,000 kronor.

Finnes ej särskilt sådant värde åsatt, utgår skatt med 15 öre för varje fulla 100 kronor av fastighetens hela taxeringsvärde för nämnda år, minskat med 15,000 kronor.

Är fastighet underkastad fastighetsbevillning blott för viss del av sitt taxeringsvärde, utgår byggnadsskatten allenast för motsvarande del av det år 1918 åsatta taxeringsvärdet, i den mån denna del överstiger i fall, som i första stycket avses, 10,000 kronor och i fall, som i andra stycket avses, 15,000 kronor.

Har taxeringsvärdet på grund av nedrivning av byggnader eller annan sådan anledning, som omförmåles i 1 § av de vid bevillningsförordningen fogade särskilda anvisningar, efter 1918 års allmänna fastighetstaxering blivit nedsatt, skall byggnadsskatten därefter jämkas.

3 §.

För åbyggnad, vilkens värde icke inbegripits i det fastigheten år 1918 åsatta taxeringsvärdet, utgår icke byggnadsskatt.

Staten vare från utgörande av byggnadsskatt fri.

6 §.

Därest efter anförda besvär över prövningsnämnds eller kammar-rättens beslut fastighetens taxeringsvärde ändras eller fastighet varder för år 1918 åsatt taxeringsvärde, vidtages den jämkning i redan påförd byggnadsskatt eller den påföring av sådan skatt, som därav må för-anledas.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författ-ningssamling.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 februari 1921.*

Närvarande:

Statsministern friherre DE GEER, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, TAMM, HANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Tamm, anförde:

När 1920 års riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om hyresvärdess-tegringsskatt (nr 315) antog den förordning om byggnadsskatt, som därefter av Kungl. Maj:t utfärdats den 19 november 1920 (nr 765), hade frågan om kommunalskattereformen ännu icke varit föremål för riksdagens prövning. Det beslut, som riksdagen i sistberörda avseende sedermera fattade, har emellertid kommit att få vissa verkningar i avseende å utgörande av byggnadsskatt, vilka vid avfattandet av förslaget till förordning om dylik skatt icke torde hava förutsetts.

Rörande denna fråga har inom finansdepartementet utarbetats en den 5 januari 1921 dagtecknad promemoria av i huvudsak följande innehåll:

»Principen för byggnadsskatten är i korthet den, att dylik skatt i städer och stadslignande samhällen skall åren 1921 och 1922 utgöras för sådan bebyggd annan fastighet än jordbruksfastighet, för vilken bevilning under sagda år erlägges, i visst förhållande till de år 1918 åsatta taxeringsvärdena. De tre första paragraferna i förordningen om byggnadsskatt äro nämligen av följande lydelse:

1 §.

För beredande av medel till främjande av bostadsproduktionen skall under vartdera av åren 1921 och 1922 i städer, köpingar och andra samhällen, där byggnadsstadgan för rikets städer är gällande, till staten utgöras en särskild skatt, benämnd *byggnadsskatt*.

2 §.

Byggnadsskatt skall samtidigt men utan sammanblandning med den allmänna bevilningen påföras den, som ifrågavarande år är pliktig utgöra bevilning för bebyggd annan fastighet än jordbruksfastighet, och utgår med 20 öre för varje fulla 100 kronor av det särskilda taxeringsvärdet, som vid 1918 års taxering åsatts åbyggnaden.

Finnes ej särskilt värde åsatt, utgår skatt med 15 öre för varje fulla 100 kronor av fastighetens hela taxeringsvärde för nämnda år.

3 §.

Åbyggnad, som icke blivit för år 1918 taxerad, är fri från byggnadsskatt. Om åbyggnad, som blivit för nämnda år taxerad, åsatts ett taxeringsvärde icke överstigande 10,000 kronor, eller, om särskilt värde ej finnes, fastighetens hela taxeringsvärde ej överstiger 15,000 kronor, vare sådan fri från byggnadsskatt. Överstiger taxeringsvärdet i förra fallet 10,000 kronor och i senare fallet 15,000 kronor, utgår byggnadsskatten blott för den del av taxeringsvärdet, som överstiger sagda belopp.»

Riksdagens beslut i kommunalskattefrågan, den s. k. provisoriska kommunal-skattereformen, hade, som bekant, huvudsakligen karaktären av vissa ändringar i bevilningsförfordningen. I förevarande avseende av särskilt intresse är härvidlag utsträckandet av skyldigheten att erlægga bevilning, i så måtto att staten skulle erlægga bevilning till sig själv, samt det uttryckliga sanktionerandet av regeln, att, om eljest i princip bevilningsfri fastighet delvis användes för industriellt eller därmed jämförligt ändamål eller till vederlag upplåtes till begagnande, fastigheten eller byggnaden skall vara underkastad fastighetsbevilning för däremot svarande del av dess taxeringsvärde. Bestämmelserna härom, som återfinnas i bevilningsförfordningens 5 §, sådan denna lyder enligt förordningen om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 angående bevilning av fast egendom samt av inkomst (nr 759), äro av följande lydelse:

»Fastighetsbevilning erlægges *icke* av:

- a) staten för nationalparker;
- b) staten för densamma tillhöriga, för försvarsändamål avsedda fastigheter. i den mån de för sådant ändamål nyttjas;
- c) staten samt kommun eller annan menighet för dem tillhöriga allmänna platser, så ock begravningsplatser;
- d) staten samt kommun eller annan menighet för deras byggnader för allmän styrelse eller förvaltning ävensom för kultur- eller rättsvård, ordning eller säkerhet. fattigvård, sundhetsvård, religionsvård eller undervisning;
- e) akademier, vetenskapliga samfund, allmänna undervisningsverk, sjukvårds- och barmhärtighetsinrättningar jämte andra fromma stiftelser för dem tillhöriga, för nämnda institutioners verksamhet såsom sådana avsedda byggnader, så ock för dylika institutioner tillhöriga allmänna platser;
- f) regementen, officerskårer och underofficerskårer för deras vid mötesplatser till begagnande under mötena uppförda byggnader;
- g) nykterhetsföreningar för dem tillhöriga, för deras verksamhet såsom sådana avsedda byggnader;
- h) samfund eller enskilda för dem tillhöriga kyrkobyggnader och bönehus;
- i) staten för post- och telegrafverkens för driftens omedelbara behov avsedda byggnader; samt
- j) ägare av för allmän trafik avsedd eller upplåten kanal, järnväg, spårväg eller annan farväg, så ock allmän farled eller allmän flottled för den mark, som av anläggningen upptages, ävensom för själva kanal- och vägbyggnaden, varunder jämväl

inbegripas de till sagda kommunikationsanstalter hörande stationshus och övriga för driftens omedelbara behov avsedda anläggningar.

Därest under *d*)—*i*) angiven fastighet eller byggnad jämväl användes för industriellt eller därmed jämförligt ändamål eller mot vederlag upplåtes till begagnande, vare fastigheten eller byggnaden underkastad fastighetsbevilning för däremot svarande del av dess taxeringsvärde.

Ar enligt bestämmelse här ovan i denna paragraf byggnad helt eller delvis undantagen från fastighetsbevilning, gälle detsamma beträffande tomtområde, som hörer till byggnaden.»

Ej blott beträffande statens utan även ifråga om flertalet övriga i det citerade stadgandet upptagna fastigheter torde den uttryckliga bestämmelsen om bevilningsplikt, i den mån fastigheterna nyttjas för industriellt ändamål eller uthyres etc., faktiskt komma att betyda en utökning av skattskyldigheten — låt vara att redan nu liknande normer stundom tillämpats. Såväl statens som övriga tidigare bevilningsfria fastigheter äro emellertid i regel år 1918 åsatta taxeringsvärden, ehuruval de äro uppförda i den så kallade bevilningsfria fastighetslängden. Utan tvivel komma sålunda många år 1918 bevilningsfria fastigheter att fylla förutsättningarna för skyldighet att utgöra byggnadsskatt — de äro åsatta taxeringsvärden år 1918, och bevilning för dem utgöres åren 1921 och 1922. Såsom förordningen om byggnadsskatt är avfattad, synes emellertid en konsekvens av densamma kunna bliva den, att, även om bevilning under åren 1921 och 1922 erlägges endast för en ringa bråkdel av taxeringsvärdet, byggnadsskatten dock åsättes i förhållande till 1918 års *hela* taxeringsvärde — eventuellt visserligen endast värdet å åbyggnaden men i sådant fall efter högre norm.

Det förefaller, som om riksdagen, därest denna konsekvens förutsetts, icke skulle hava underlåtit att vidtaga åtgärder för att förekomma densamma.

Vad först *statens* fastigheter beträffar, vill det synas, som skulle riksdagens mening bäst tillgodoses genom ett stadgande om total frihet från byggnadsskatt. När förordningen om byggnadsskatt antogs, var nämligen, såsom av det föregående framgår, staten helt fri från utgörande av bevilning och beslut hade ännu ej fattats om framtida bevilningsplikt för staten. Om staten betalade byggnadsskatt, skulle f. ö. detta innebära, att för det ändamål, som skall tillgodoses genom byggnadsskatten, nämligen främjandet i viss ordning av bostadsproduktionen, dessutom skulle användas andra statsmedel, vilka eventuellt finge anskaffas genom allmänna skatter, ty medel till gäldande av byggnadsskatt måste ju på ett eller annat sätt uppbringas. Det synes sannolikt, att detta icke varit riksdagens mening.

Vad däremot övriga i det anförda stadgandet i 5 § bevilningsförordningen angivna — d. v. s. annan än staten tillhöriga — fastigheter beträffar, synes byggnadsskatt icke böra erläggas i vidare mån än bevilningsplikt föreligger. Ar exempelvis en kommun tillhörig åbyggnad, som i huvudsak innehåller förvaltningslokaler, år 1918 taxerad till 100,000 kronor, och är viss del av densamma, motsvarande tiondelen av åbyggnadens värde, uthyrd för bostadsändamål, så får kommunen erlägga bevilning för 10,000 kronor av taxeringsvärdet. Hade hela åbyggnaden varit underkastad bevilning, skulle byggnadsskatt hava utgått för hela värdet efter det obligatoriska avdraget av 10,000 kronor, d. v. s. för 90,000 kronor. Under den ovan angivna förutsättningen bör byggnadsskatt erläggas endast för tiondelen av detta värde eller för 9,000 kronor.

Nära sammanhängande härmed är en annan fråga, nämligen huru förfaras skall, när omtaxering efter 1918 års allmänna fastighetstaxering av en eller annan anledning — eldsvåda, nedrivning av hus o. d. — ägt rum och föranlett *sänkning* av taxeringsvärdet. Möjligen kan detta förhållande anses reglerat genom följande stadgande i 6 § av förordningen om byggnadsskatt:

»Därest efter anförda besvär över prövningsnämnds eller kammarrättens beslut eller eljest fastighetens taxeringsvärde ändras eller fastighet varder för år 1918 åsatt taxeringsvärde, vidtages den jämkning i redan påförd byggnadsskatt eller den påföring av sådan skatt, som därav må föranledas.»

Ordet »eljest» i citatet synes giva uttryck åt det fall att omtaxering ägt rum, därvid märkes, att en *höjning* av taxeringsvärdet icke synes böra föranleda jämkning av byggnadsskatten, då nyanläggningar jämlikt 3 § äro undantagna från byggnadsskatt och höjning av taxeringsvärdet under löpande taxeringsperiod på grund av blott och bar värdeökning icke kan äga rum.

Att förutse, huru berörda spörsmål skulle komma att i praxis bedömas, är uppenbarligen en vanskelig sak. En tolkning sådan som den antydda synes i varje fall stämma väl överens med riksdagens grundtanke att träffa det sedan år 1918 befintliga byggnadsbeståndet. Anmärkas må, att fastighet, som, exempelvis genom eldsvåda, så förändrats, att den icke längre är att anse såsom bebyggd, jämlikt 2 § är fri från byggnadsskatt.

En eventuell omformulering av 2 och 3 §§ i förordningen om byggnadsskatt med hänsyn till att 1918 års taxeringsvärden i vissa avseenden komma att frångås synes medföra den konsekvensen, att i samma paragrafer böra inordnas även bestämmelser om byggnadsskattens reglering i händelse av omtaxering. Sker detta, synas orden »eller eljest» i 6 § kunna utgå.

Över den av riksdagen antagna förordningen om byggnadsskatt har Kungl. Maj:t inhämtat kammarrättens utlåtande, som avgivits den 16 september 1920 och i huvudsak lyder som följer:

»Kammarrätten, som icke läser hava anledning ingå i granskning av det sakliga innhållet i den av riksdagen antagna förordningen, har i anledning av remissen ansett sig allenast böra framställa följande erinringar med avseende å förordningens redaktionella avfattning.

I andra stycket av 2 § synes böra framför orden 'särskilt värde' införas ordet 'sådan'.

Under det i andra stycket av 2 § avses fastighet, vars åbyggnad är inbegripen i det fastigheten åsatta taxeringsvärdet, läser i första punkten av 3 § få antagas vara åsyftad fastighet, som bebyggs å sådan tid, att åbyggnadens värde icke kunnat eller icke ansetts böra inbegripas i det taxeringsvärde, som år 1918 blivit fastigheten åsatt.

För vinnande av erforderlig tydlighet härutinnan och då även beträffande andra punkten i sistnämnda paragraf en redaktionell överarbetning synes önskvärd, får kammarrätten hemställa, att de två första punkterna i 3 § må erhålla följande lydelse:

'Åbyggnad, vilkens värde icke inbegripits i det fastigheten år 1918 åsatta taxeringsvärdet, är fri från byggnadsskatt. Om åbyggnad, som blivit nämnda år särskilt taxerad, åsatts ett taxeringsvärde icke överstigande 10,000 kronor eller.

där sådant särskilt värde ej åsatts, fastighetens hela taxeringsvärde ej överstiger 15,000 kronor, vare byggnaden fri från byggnadsskatt.»

Skall i anledning av förenämnda ändringar i bevillningsförordningen ändring vidtagas i förordningen om byggnadsskatt, synas även de av kammarrätten ifrågasatta formella ändringarna i vissa detaljer av förordningen om byggnadsskatt i tydlighetens intresse lämpligen kunna iakttagas. De sakliga ändringarna medföra emellertid, att de formella ändringarna delvis torde böra få en annan avfattning än den av kammarrätten föreslagna. Särskilt lärer med hänsyn till de nya föreskrifter, vilka torde böra läggas till 2 §, större enkelhet och reda i avfattningen vinnas, därest föreskriften i 3 § tredje punkten uppflyttas till 2 §. Andra punkten i 3 § synes därigenom bliva överflödig. Det bör måhända anmärkas, att 3 § i förordningen icke är avfattad i enlighet med sammansatta stats-, bevillnings- och första lagutskottets i ärendet avgivna utlåtande utan av riksdagen antagits i anslutning till en inom utskottet avgiven reservation.

Å finansdepartementets lagbyrå har i anslutning till det ovan anförda utarbetats ett förslag till ändrad lydelse av 2, 3 och 6 §§ i förordningen om byggnadsskatt, som här bifogas.

Erinras bör måhända, att, därest, på sätt riksdagen i skrivelse den 18 juni 1920, nr 444, ifrågasatt, allmän fastighetstaxering år 1922 skall verkställas av särskilda taxeringsnämnder, en övergångsbestämmelse kan bliva nödvändig med hänsyn till sådana fall, där omtaxering år 1922 på grund av försämring av fastigheten skulle ägt rum, även ifall allmän fastighetstaxering icke företagits. Denna fråga torde emellertid ej här behöva närmare beröras.»

Det vid berörda promemoria fogade »Förslag till ändrad lydelse av 2, 3 och 6 §§ i förordningen den 19 november 1920 om byggnadsskatt» var av följande lydelse:

2 §.

»Byggnadsskatt skall samtidigt men utan sammanblandning med den allmänna bevillningen påföras den, som ifrågavarande år är pliktig utgöra bevillning för byggd annan fastighet än jordbruksfastighet, och utgår med 20 öre för varje fulla 100 kronor av det vid 1918 års taxering åbyggnaden åsatta särskilda taxeringsvärde, minskat med 10,000 kronor.

Finnes ej särskilt sådant värde åsatt, utgår skatt med 15 öre för varje fulla 100 kronor av fastighetens hela taxeringsvärde för nämnda år, minskat med 15,000 kronor.

Är fastighet underkastad fastighetsbevillning blott för viss del av sitt taxeringsvärde, utgår byggnadsskatten för motsvarande del av det år 1918 åsatta taxeringsvärdet, minskat i fall, som i första stycket sägs, med 10,000 kronor och i fall, som i andra stycket sägs, med 15,000 kronor.

Har taxeringsvärdet på grund av nedrivning av byggnader eller annan sådan anledning, som omförmåles i 1 § av de vid bevillningsförordningen fogade särskilda anvisningar, efter 1918 års allmänna fastighetstaxering blivit nedsatt, skall byggnadsskatten därefter jämkas.

3 §.

För åbyggnad, vilkens värde icke inbegripits i det fastigheten är 1918 asatta taxeringsvärdet, utgår icke byggnadsskatt.

Staten vare från utgörande av byggnadsskatt fri.

6 §.

Därest efter anförda besvär över prövningsnämnds eller kammarrättens beslut fastighetens taxeringsvärde ändras eller fastighet varder för år 1918 åsatt taxeringsvärde, vidtages den jämkning i redan påförd byggnadsskatt eller den påföring av sådan skatt, som därav må föranledas.»

Över detta förslag har kammarrätten den 14 januari 1921 avgivit infortrat utlåtande, vilket i huvudsak lyder som följer:

»Enligt tredje stycket av 2 § i förslaget skulle i sådana fall, da på grund av bestämmelserna i 5 § bevillningsförordningen, sådan densamma lyder enligt förordningen den 19 november 1920, byggnads eller bebyggd annan fastighets värde till en del finnes upptaget i den bevillningsfria och till en del i den bevillningspliktiga fastighetslängden, byggnadsskatten beräknas sålunda, att sedan från summan av dessa båda värden dragits i fall, som i första stycket sägs, 10.000 kronor och i fall, som i andra stycket sägs, 15.000 kronor, byggnadsskatt skulle utgå för så stor del av den sålunda minskade summan, som motsvarade förhållandet mellan hela summan och det i den bevillningspliktiga längden upptagna taxeringsvärdet. Kammarrätten, som funnit det sålunda anvisade beräkningssättet icke stå i god överensstämmelse med det beräkningssätt, som enligt första och andra styckena av förvarande paragraf skall tillämpas med avseende å byggnad eller fastighet, vars hela värde finnes upptaget i den bevillningspliktiga längden, anser för sin del, att kommuner, allmänna undervisningsverk, nykterhetsföreningar m. fl. enligt 5 § i bevillningsförordningen i princip från erläggande av fastighetsbevillning frikallade fastighetsägare böra med avseende å den del av deras fastigheter, för vilken bevillning erlägges, komma i åtnjutande av samma lindring i byggnadsskatten, som finnes stadgad i första och andra styckena. Sistberörda del av sådan fastighet synes med andra ord böra i fråga om skatteplikt enligt förordningen om byggnadsskatt betraktas såsom en särskild fastighet, så att alltså skatt påföres ägaren antingen med 20 öre för varje fulla 100 kronor av åbyggnadens vid 1918 års taxering i den bevillningspliktiga längden uppförda taxeringsvärde, minskat med 10.000 kronor, eller med 15 öre för varje fulla 100 kronor av fastighetens i samma längd uppförda taxeringsvärde för år 1918, minskat med 15.000 kronor.

Till stöd för sin härutinnan uttalade mening vill kammarrätten i anslutning till det i motiveringen till förslaget anförda exempel ytterligare framhålla, att enligt förslaget en i anslutning till en kommunal förvaltningsbyggnad uppförd bostadslägenhet med värde av 10.000 kronor skulle, därest den vore förlagd till särskild byggnad, bliva skattefri men, därest den inginge i förvaltningsbyggnaden, bliva beskattad med högre belopp ju högre värde vore åsatt byggnaden i dess helhet. sa att, om dennas värde vore 50.000 kronor, skattskyldighet skulle åligga kommunen för en femtedel av 40.000 kronor eller för 8.000 kronor, om byggnadens hela värde

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 50 häft. (Nr 60.) 2

vore 100,000 kronor, för en tiondedel av 90,000 kronor eller för 9,000 kronor och, om värdet å hela byggnaden vore 200,000 kronor, för en tjugonedel av 190,000 kronor eller för 9,500 kronor. Några giltiga skäl för en sådan skillnad i skattskyldigheten under dessa särskilda förutsättningar synas kammarrätten icke föreligga.

På grund av vad sålunda anförts har kammarrätten ansett sig böra föreslå följande ändrade lydelse av tredje stycket i förslaget 2 §:

'Utgår bevilning blott för viss del av fastigheten, skall byggnadsskatt utgöras för det samma del år 1918 åsatta taxeringsvärdet, minskat i fall, som i första stycket sägs, med 10,000 kronor och i fall, som i andra stycket sägs, med 15,000 kronor.'

I övriga delar har förslaget icke givit kammarrätten anledning till någon erinran.»

Departementschefen.

För egen del anser jag det önskvärt, att ändringar i förordningen om byggnadsskatt i förut berörda avseenden komma till stånd. Vad beträffar den av kammarrätten särskilt behandlade frågan om lydelsen av tredje stycket i 2 § av det inom finansdepartementet utarbetade förslaget, finner jag visserligen den av kammarrätten anförda motiveringen delvis mindre bindande. Det fel, som vidlåder nyssnämnda stycke med den föreslagna formuleringen, sammanhänger nämligen med hela förordningens princip att såsom skattefri betrakta viss del av varje *taxeringsenhets* taxeringsvärde — något som gör, att tvenne byggnader i samme ägares hand på gemensam tomt bliva väsentligt sämre ställda, än om de stode på var sin tomt. Jag finner emellertid kammarrättens förslag det oaktat erbjuda vissa fördelar, bland annat med hänsyn till sin större enkelhet. I det förslag, jag nu framlägger, har därför 2 § tredje stycket formulerats i anslutning till den tankegång, varpå kammarrättens uttalande är grundat.

Departementschefen uppläste härefter ett förslag till förordning om ändrad lydelse av 2, 3 och 6 §§ i förordningen den 19 november 1920 (nr 765) om byggnadsskatt och hemställde, att detsamma måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen bifalla, och skulle proposition av den lydelse, bilaga litt. vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Martin Philipson.